

Brødrene Peter og Jacob Terp fra Brødremenigheden i Christiansfeld på mission i Tanzania

At være slægtsforsker, handler om at være interesseret i hvem ens aner er, at få lavet sit slægtstræ. Danskerne som de nu er flest, skal kun 2-3 generationer tilbage, før de er vokset op på en gård på landet. Langt de flest danskere var før år 1900 beskæftiget med landbrug. Der fandtes naturligvis også håndværkere, men dem støder man ikke så tit på som gårdmænd, husmænd, tjenestekarle og piger.

Da jeg så kommer undervejs med to brødre, der uddannede sig til missionærer og blev sendt til Afrika, var det en kærdommen anledning til at fordybe sig i de nærmere omstændigheder. Der bliver ikke tale om en videnskabelig afhandling, men med det held jeg har haft til at fremskaffe kilder til historien, bliver det alligevel til en fyldig beskrivelse.

Kilder

Imod sædvane vil jeg gerne nævne kilderne på dette sted:

1. Kirkebøger og folketællinger, som er en slægtsforskers primære værktøjer.
2. Missionær Jacobs Terp's erindringer, der dækker tiden fra barndommen i Tiset i Sønderjylland, missionæruddannelse og tysk militærtjeneste, rejsen til Tanzania og tilværelsen som missionær, internering i krigsfangelejr og indtil færgen sejler fra Congoflodens delta med kurs mod fortsat krigsfangenskab i Frankrig.
3. Breve fra Tanzania fra Peter, Kerstine, Jacob og Johanne, som blev sendt til Christiansfeld, hvor de blev offentliggjort i Missions Tidende.
4. Fotografier fra Tanzania og nogle få senere.
5. Bogen "Sendebud i kristi sted" skrevet af F.C.Høy i anledning af Brødremenighedens Danske Missionsforening Hundredår 1843-1943. Indeholder blandt andet data for alle missionærer.
6. Bogen "Fra gamle dage" skrevet af J.Brodersen, Christiansfeld.
7. Romanen "Eden til den sidste kejser", skrevet af missionær Jacobs Terp's oldebarn Lene Terp Knutzen.

Resumé

Familien Terp stammer, som jeg har kunnet følge den tilbage, fra landsbyen Terp i Øster Lindet Sogn i nærheden af Gram, som er beliggende i det gamle Haderslev Amt.

I 5.generation finder vi Christian Terp (1853-1932). Han er smedemester i Tiset, lidt udenfor Gram By, og er gift med Anne Marie Lycke (1848-1892).

Parret får to børn Peter Terp (1879-1944) og Jacob Terp (1882-1947).

De to drenge får parallelle livsforløb.

De bliver optaget i Brødremenigheden i Christiansfeld og uddannet til missionærer.

Peter bliver gift med Kirstine Lund (1885-1955) i 1908.

Jacob bliver gift med Johanne Andrea Carstensen (1890-1965) i 1910.

Begge par bliver udsendt af missionen til Tanzania.

Peter og Kirstine sendes til missionsstationen i Sikonge, hvor de er fra 1908-1916.

Jacob og Johanne sendes til missionsstationen i Urambo, hvor de er fra 1910-1917.

Efter endt missionsophold og krigsfangenskab under 1.verdenskrig, vender de tilbage til Danmark, hvor både Peter og Jacob bliver sognepræster i den danske folkekirke.

Min slægtsbog med titlen "Familien Terp fra Nordschleswig" er skrevet i 2010.

På det tidspunkt var jeg ikke stødt på Peter og Jacob. Deres liv er så anderledes end deres fætre og kusiner, som i stort tal boede i området.

Hvad er historien bag de to brødres så anderledes livsforløb?

For det første var de to drenge godt begavede.

For det andet var der på den tid missioneren i området, både fra Brødremenigheden i Christiansfeld og fra Indre Mission i det vestjyske.

Smedefamilien sluttede sig til Brødremenigheden. Drengene kom på Latinskole, og begge søger derefter ind på missionæruddannelsen, bliver optaget, består eksamen, og bliver udsendt til Tanzania.

Turen fra Danmark (der dengang var tysk) til Tanzania, opholdet i Tanzania, interneringen i krigsfangenskab, fangetransporten gennem Afrika, turen med skib til Europa og endelig tilbagekomsten til Danmark i 1918, er veldokumenteret i missionær Jacob Terp's erindringer¹.

Peter og Kirstine bliver efter tilbagekomsten til Danmark tilknyttet den danske folkekirke. Først 1918-1921 i Branderup i det gamle Haderslev Amt, og i 1922-1943 i Vroue Sogn i Viborg Amt. Peter og Kirstine får 4 børn, hvor den ældste er født i Sikonge i Tanzania. Peter og Kirstine ligger begravet på Roskilde Ny Kirkegård.

Jacob og Johanne bliver også tilknyttet den danske folkekirke. Først 1918-1930 i Oxenvad i det gamle Haderslev Amt og 1930-1947 i Sahl og Vinderup Sogne i Ringkøbing Amt. Jacob og Johanne får 5 børn, 5 piger, hvor de to ældste er født i Urambo i Tanzania. Jacob og Johanne ligger begravet på Gudsageren i Christiansfeld.

Så kort kan de to familiers liv beskrives, men få mennesker har vel oplevet så meget som disse to familier.

Intet under, at Jacob og Johannes oldebarn har følt sig inspireret til at skrive en historisk roman med udgangspunkt i missionærparrets liv. Forfatteren har dels hørt sin mormors fortællinger og dels læst sin oldefars beretning. Romanen er meget anbefalelsesværdig, også selvom man ikke har Terp i sit efternavn.²

Jacobs beretning er velskrevet og findes på Lokalarkivet i Christiansfeld. Et par sider er gengivet på næste to sider.

Bogen der fortæller lidt om Johanne's baggrund på Asdalgård ved Tiset hedder "Fra gamle dage" og er skrevet af J.Brodersen i Christiansfeld³

Missionærernes breve har jeg fotograferet ved besøg hos Brødremenigheden. De er venligst fundet frem fra deres arkiv. Et par eksempler findes senere i denne artikel.⁴

1 Kilde nr.2

2 Kilde nr.7

3 Kilde nr.6

4 Kilde nr.3

ERINDRINGER FRA SVUNDNE DAGE.

1.

Mine tidligste barndomsminder samler sig næsten alle om min moder. Det har maaske sin grund i, at hun døde, da jeg endnu var barn, knap 10 aar gammel. Hun saavel som min fader var af sønderjydske slægt. Men medens min fader var født i Holsted og senere flyttede til Sønderjylland, havde min moder sit hjem i Hygom, syd for Kongeaaen.

Hun var datter af degn og organist Lycke, som i mange aar og indtil sin død boede i Hygom. Min moder havde en broder, som efter at have været degn og organist i Gram blev valgt til præst for Frimenigheden i Rødding som Corn. Appels efterfølger.

Der dukker fra den tid ret forskelligartede billeder op i min erindring. Min moder havde faaet med fra sit hjem en vis kristelig fromhed, men livet i gud ejede hun ikke. Ligesom min fader. De var muntre verdensmennesker, havde mange venner og en stor omgangskreds. Det gik muntert til med gilder og selskaber, særlig i tiden efter jul. Saadanne aftener sad man i lystigt lag med sine venner, kortene var altid på bordet. Der blev holdt bordtaler om de mest ligegyldige ting, og hver tale blev hilst med lattersalver. Jeg mindes saadanne sammenkomster, men kun dunkelt.

Saa kom den store omvæltning i fars og mors liv. Der boede i nabosognet den nidkære sognepræst Nielsen. Folk rundt omkring flokkedes om hans prædikestol. Her forkyndtes alt guds ord. Ogsaa mine forældre sad stundom under hans prædikestol. Ordet, de hørte, gjorde sin virkning, og guds aand arbejdede kraftigt i deres hjerter. Til de tilsidst maatte tilstaa for hinanden, at med det liv, de førte, blev de ikke frelst. Gud sejrede i deres hjerter, og nu begyndte et nyt liv. Som et redskab til denne omvæltning brugte gud ogsaa nogle lægprædikanter, særlig nogle udsendinge fra Christiansfeld.

Tropperne, belgierne havde med, ooslog deres lejr i umiddelbar nærhed af vore huse. Hyggelige var disse fyre ikke. Men de gjorde os ikke noget.

1 dec. 1916 fandt opbruddet sted, fra kone, børn, de infødte og hele vort kær arbejde. En uforziemmelig og vemodig dag. Den ældste af vore børn, Marie paa 5 aar, var ude af sig selv af fortvivlelse, fordi far skulde bort. Vi havde intet sagt, men hun havde jo hørt nok til af vore samtaler at kunne slutte sig til, hvad der skulde ske. Vore folk, der i forvejen var skræmt over belgiernes indmarch, var ogsaa fortvivlede. Rejste europæerne bort, hvad skulde der saa blive af dem.

Afskedstimen kom. Jeg maatte rive mig løs fra mine kære. I dørene stod vore folk og græd. De turde ikke sige farvel. Jeg var jo fange. Jeg kunde kun befale kone, børn, vore folk og hele vort arbejde i guds den almægtiges varetægt.

Rejsen gik til Tabora og tog fire dage. Belgieren behandlede os taktfuldt. Han var iøvrigt den eneste belgier, der af de mange, jeg i mit senere fangenskab skulde stifte bekendtskab med, kan mindes med agtelse og taknemmelighed. Paa stationen havde vi to cycler, som vi fik lov til at tage med. Til stor hjælp var de ikke. Rejsen gik gennem skov og krat, stæppe og sumpe ad ubaanede veje. Dertil var cyclerne forsynet med massive ringe, hvor cyclen ikke kunde benyttes, maatte vi gå til fods.

Johanne Andrea Carstensen (1890-1965) - Jacob Peter Terp (1882-1947)

arkiv

Missionær Jakob Terp og Hustru, Østafrika.

Daarlængsel i Afrika.

Af Kirstine Terp.

Vi længes efter Regnen, og sukker mangan Gang
„Se alt er dødt og visnet paa Mark, i Skov og Vang.“
Vi længes efter Regnen, en Majregn fra vor Gud,
Og efter Pinsevinde og andre foraarbud.
Vi længes efter Duen med Naadens Olieblad,
Gid snart den sig maa vise hos os med Herrens Svar!

Thi midt i Tropevarmen er nordisk Vinter her,
Saa Himlens spæde Planter er ofte Døden nær;
Af, Sløvheds grimme Kulde og Løgnens Is og Glar
Ja, Eastens vilde Storme vort folk besejret har.
Som i et Næt af Synder er hver en Sjæl indsvøbt,
Bedrag er fæstningsmuren hvormed det er omstøbt.

Vort folk er sygt; det lider af stygge Sjælesaar,
Som Mørkets grimme Fyrste hos sine Slaver slaar;
Det trænger til en Læge og ved det selv dog ej,
Thi af, dets Bliif er blændet af Mørket paa dets Vej,
Og ingen anden Salve kan komme i Betragt,
End det forløsningsbudskab, som Jesus selv har bragt.

Vi længes efter Regnen og beder for vort Land
Om Himlens varme Aande, saa Isen smelte kan.
O, Venner, beder med os til Herren Dag og Nat
for vore Vanyamvezi, indtil han faar dem fat;
Til Kærlighedens Vælde er bleven dem for stærk,
Og de faar lært at skatte hans store frelserværk.

Næste Morgen tidlig brød vi op for at naa Sikonge til Middag, og nu er vi atter hjemme igen. Hvor er vi Herren taknemmelig, fordi vi fik Lov at gøre den lille Rejse og tage Del i denne skønne Fest.

I kære derhjemme bed troiligen for os, at den trofaste Gud vil opholde, bevare og dygtiggøre os til den Gerning, som han har givet os at udføre her. Og bed med os for det stakkels Folk, at Hjerterne maa oplades for Evangeliet, saa de maa komme til at elske og tjene den Frelser, som har købt dem til en evig Gjendom med sit Hjerteblod. O, lad os arbejde medens det er Dag. Natten kommer da ingen kan arbejde. Og maa vi end undertiden udsaa Sæden med Taarer, lad os da mindes Frydefangen, som er lovet os, naar vi engang skal hjembære de fulde Neg.

En kærlig Hilsen til Eder og alle, som spørger efter os, fra

Eders hengivne

Peter og Kirstine Terp.

1891: Mission i udlandet

Luthersk Mission i Slesvig/Sønderjylland sendte Frederik Nielsen som missionær til Kina. I 1898 fik de resten af LM til at gå med til at støtte J.M.T. Winther, som endte som missionær i Japan. I 1911 besluttede hele LM Danmark at overtage forpligtelserne for missionærparret Terp, som var i Tanzania for Brødremenighedens Danske Mission (BDB). 1911 regnes derfor for den officielle begyndelse på LM's internationale mission.

Missionær Peter Terp med et dåbshold

Peter Jacobsen Terp (1879-1944)

Jacob skriver

Regntiden og Slinger i Østafrika.

Af et Privatbrev fra Br. J. Terp.

— — — — Regntiden har nu begyndt. Det er Foraars hos os. Naar Regnen kommer, myldrer ogsaa alt Kryb frem. Hos os var det forrige Uge ret uhyggeligt med Slinger. I to Dage slog vi ved vort Hus 4 ret giftige ihjel. En af dem, den frygtede Spytteslange var endda kommen ind i Køkkenet. En anden meget stor Giftslange laa paa Gur efter vore Høns. Begge disse stød vi. Ved en Skammel, som vor lille Pige legede ved, laa ogsaa en Slange. Saa let kan der times os en Ulykke, men Gud holder sin Haand over os. — — — —

Din hengivne

J. Terp.

Urambo 8. 12. 12.

Brødremissionærerne i Unyamvesi, Østafrika, samlede til Konference i Sikonge 1911.

1
Br. Noack. Spellig. Gaarde. Büttner. Brauer. J. Terp. S. Nielsen. Neub. Wiersma. Schmidt. P. Terp.
Noack. Spellig. Büttner. Seibt. Hartmann. Hartmann. Wiersma. K. Terp.
2
3

Ankomst til Urambo.

Kære Missionsvenner!

Om Morgenen den 5. December var der Liv og Munterhed i Lejren, det forekom os den Dag, at gaa langt hurtigere med af faa Bladien rømmet end ellers. Det var heller ikke saa underligt, thi nu laa kun den sidste lille March foran os. Vore Bærere og vi længtes ordentlig efter at komme af Sted for endelig at naa Maalet. Vi havde jo nu ogsaa været mange Uger under Vejs. Dog vi kan kun takke Gud, han gav os en særdeles lykkelig Rejse; vi led kun lidt af Søjhge, og Feberen fik slet ikke Tag i os denne Gang.

Det var henved Nitiden, da Folk i Flokkevis kom os i Møde, alle vilde hilse paa de nyankomne Hvide. Lidt tilbage i Flokken kom Urambos Kristne syngende Sange paa de kendte hjemlige Melodier. Til sidst hilstes vi af begge Missionsrerne, Seibt og Noack, deres Hustruer og fire smaa Børn. Vi var nu i Urambo, den kære gamle Missionsstation, hvor Løbners og vore Søskende i Sifonge ogsaa har tilbragt deres første Tid i Afrika. Det var underligt for os nu at være her, men hvor skønt her at maatte begynde et Arbejde ganske særligt for Herren. Vort Hjerte jublede af Tak til Gud, og Kirkeflokkens deroppe paa Bjerget syntes at stemme i med.

Det er Juletid nu herude; i Dagene før Festen var der Træthed i Hujene, affurat som hjemme. Det gjaldt jo om at glæde de kære Sorter i Julen. Dertil har I, kære Missionsvenner, nu bidraget ikke saa lidt med de Gaver, I har sendt til Folket herude. I skulde bare have set deres glade Ansigter Juleaften.

Mit samlede materiale:

GoogleDrev/Mit drev/DB3/Missionærbrødrene fra Christiansfeld

Mappen med navnet "Artikel om missionærbrødrene fra Christiansfeld" indeholder tekstdokumentet "

01.Historien og oversigt", samt en række undermapper:

02.Jacobs beretning som består af 3 PDF-filer

DEL 1a – indtil 1910

DEL 1b – indtil 1910

DEL 2 – Verdenskrigen

03.Johannes baggrund som består af to filer

Fra gamle dage – Johanne – 1

Fra gamle dage – Johanne – 2

04.Missionærerne sender breve hjem til Danmark – i alt 8 mapper

1.Evangelisk Tidende 1908 – 2 filer

2.Peter og Kirstine Terp – Døb i Pole – 6 filer

3.Peter Terp – 5 breve – 15 filer

4.Kirstine Terp – 1 brev, 1 digt og hjemturen – i alt 5 filer

5.Nyamwesifolket ved Peter Terp – 10 filer

6.Jacob og Johanne Terp – 1 brev – 2 filer

7.Jacob Terp – 3 breve – 6 filer

8.Urambos historie ved Jacob Terp– 14 filer

9.Fotografier fra missionsblade – 7 filer

05.Brødreminigheden i Christiansfeld - nyere tid – 4 filer

06.Fotografier – 7 filer

